

iz inostranih književnih časopisa

RID O ISKRENOSTI PISCA

U engleskom izdanju časopisa **Vog** »pod reflektor« je stavljena ličnost Pirs Pola Rida. Sin istaknutog pesnika i kritičara Herberta Rida stekao je ime kao mladi pisac romana **Junker**, za koji je dobio Memorijalnu nagradu Džofri Fejbr 1969. godine, i romanom **Sveštenik Doun**, koji mu je doneo nagradu Somerseta Moma i Houtornovu nagradu za 1970. Kritika je u oba romana isticala retku eleganciju proznog stila i izvanrednu širinu i zrelost vizije kod pisca koji je još u dvadesetim godinama.

Sada, u trideset i drugoj, Pirs Pol Rid objavio je svoj peti roman, **The Upstart (Uspon)**, priču o klasnoj borbi čoveka protiv jedne snobovske jorkširske porodice. Oženjen i otac dvoje dece, Rid živi u Hamersmitu ali često se vraća u Jorkšir gde je proveo detinjstvo iz koga je crpeo veliki deo materijala za **Uspon**. Katolik-marksista, Rid je prvenstveno zaokupljen temama koje izniču iz suprotstavljanja religiozne i društvene moralnosti. Rid u romanu priča o junakovoj osveti društvu, a njegovo kasnije pokajanje je neprihvatljivo, međutim, pisac stvara dovoljno dvosmislenosti da natera čitaoca da zastane i promisli.

»Pokušavam da ostavim otvoren iskaz dovoljan za nekoliko različitih pretpostavki u knjizi, jer ako treba da ima svoj sopstveni život, knjiga mora da ima i tu dimenziju. Na kraju bi se moglo reći da je do uspona i došlo, jer junak se useljava u veliku kuću, a to je ono što je oduvek želeo, i njegovo pokajanje sada je samo nastojanje da ga sebi samom učini prihvatljivijim. Ali bi se isto tako moglo reći da grešnik postaje pisac koji je više opsednut svojom umetnošću nego ispaštanjem«.

Druga pretpostavka je možda najbliža Ridovim problemima. »Ne možete biti dobar pisac ako želite da budete dobar čovek. Umetnost i vrlina su u sukobu. Ako želite biti dobar pisac morate u sebi preživeti celokupno ljudsko iskustvo, a to uključuje i grehe«.

Drugi vid te piščeve dileme, kako je on vidi u intervjuu, jeste nemogućnost iskrenog učešća u životu. »Za svaki minut života ja provedem deset minuta analizirajući ga i disecirajući. Mislim da me to čini dosta hladnim čovekom. Nikada ništa ne činim punokrvo. Kad mi je otac umirao, iako sam bio veoma tužan, i činio sve da ga pazim, uvek je jedan moj deo posmatrao kako se to dešava. Teško je a da ne zvuči cinično, ali ako imate ličnost romanopisca radoznali ste za sve. Tako na jedan način bio sam objektivan ne samo u pogledu njegove smrti već i u mojim postupcima. To je jedna od osobina potrebnih romanopiscu ali je užasna jer ljudi veruju da su iskrene samo one emocije koje ih potpuno apsorbuju. Možda su romanopisci nesposobni za potpunu iskrenost«.

Carls Maklin, koji je za **Vog** vodio ovaj intervju sa Ridom, ne komentariše piščevu izjavu. Međutim, ona je izuzetno zanimljiva i važna u moralnoj slici ličnosti pisca, jer je Rid tu izrazio jedan od večno važećih problema svakoga ko pokuša da piše s punom odgovornošću. U nedavno objavljenoj biografiji **Ernest Hemingvej: životna istorija**, Karlos Bejker kaže da je Hemingvej »jednom prilikom mogao da napiše divan roman o Ouk parku (Park hrastova, Oak Park), ali ga nikad nije napisao jer se plašio da ne povredi ljude,

— to su njegove vlastite reči. Sve što je u životu želeo jeste da bude dobar pisac«.

Ali da se vratimo Ridovom objavljenom razgovoru. Možda je pisac taj koji nalazi spasenje kroz predanost umetnosti, tumači Maklin činjenicu da u romanu **Uspon**, jezikom moralnog komada, junak ne čini ništa dobro sve do očeve smrti, koja u romanu igra važnu ulogu, — kada junak čini jedino dostojno delo, tešeci oca na samrtničkoj postelji.

Pirs Pol Rid veruje da mu je poziv da bude romanopisac, mada njegova predanost pisanju i klinička objektivnost njegovog hladnog oka prema životu ubijaju iskru koja se stvara suprotnošću u njemu i u njegovim idejama.

Rid sada radi na svojoj prvoj realističkoj knjizi o avionskoj nesreći u Andima 1972. godine, kada su preživeli Urugvajci pribegli kanibalizmu da bi ostali u životu. Iako će uključivati neke od tema i moralnih pitanja iz prethodnih romana, to je uglavnom priča o tome na šta su sve ljudi sposobni u ekstremnim uslovima. Zbog Ridovog dara za pripovedanje i jasno analitičko pisanje treba računati na »fascinantno« čitanje, zaključuje se razgovor.

UMRLA UDOVICA EZRE PAUNDA

Doroti Šekspir Paund, udovica proslavljenog pesnika Ezre Paunda, umrla je u 87. godini u svojoj kući blizu Kembridža, 11. decembra 1973; godinu dana posle pesnikove smrti. Tokom 50 godina, Doroti Paund bila je najčešće njegova verna saputnica. U njegovim mršavim godinama, kada se probijao, u Londonu, pa onda u danima književne slave u Parizu, u deceniji bolesti u Rimu, i tokom dvanaest godina njegovog zatvoreničkog života u bolnici Sv. Elizabete, u Vašingtonu.

Na kraju, Paund ju je napustio zbog svoje ljubavnice Olge Radž, violinistkinje, s kojom je Doroti Paund delila pesnikovu naklonost još od 1925. godine.

Kada je Paund umro, u Veneciji (gradu u kome se prvi put i iskrcao, kad je krenuo u svoj književni pohod iz Amerike, kao dvadeset trogodišnji mladić, 1908, gradu u koji se posle puštanja na slobodu, opet vratio iz Amerike, 1958), ni Doroti Paund ni njihov sin Omar nisu bili tamo.

Majka Doroti Paund, Olivija Šekspir bila je poznat pisac poznog viktorijskog doba. Kao popularna domaćica književnih večeri u Londonu, okupljala je istaknute ličnosti tadašnjeg književnog života. Njen otac Henri Houp Šekspir bio je advokat.

Doroti je prvi put srela mladog pesnika početkom 1909. godine, uskoro po Paundovom odlasku iz Sjedinjenih američkih država, odakle se bio uputio da traži svoju književnu sreću. Privukli su ga gospođa Paund i njen krug prijatelja, među kojima je bio glavni Vilijam Batler Jejts. Majka, kćer i pesnik postali su od tada česti družbenici.

Knjiga **Canzoni of Ezra Pound**, objavljena u julu 1911, u Londonu, bila je posvećena Oliviji i Doroti Šekspir. Pesma s naslovom **Canzon — To Be Sung Beneath a Window (Pesma: da se peva pod prozorom)** napisana je za Doroti. Kako kaže jedan Paundov biograf, Carls Norman, »pesma pokazuje zaljubljenog pesnika, ali ne pokazuje ništa više:

**Čovekova ljubav sledi mnogo likova.
Moja ljubav samo iz jednog lika
izrasta (...)**

(Prepev: B. Aleksić)

Doroti Paund provela je poslednje godine mirno u Kembridžu. 1971. godine izdala je knjigu **Etruscan Gate, A Bote Book** (Etruska vrata, beležnica), koja sadrži njene crteže i akvarele.

Izbor, prevod i komentar
Milena Žarković

hronika